

TÜRKMEN DILI WE EDEBIÝATY

1. Ýunus Emrāniň döredijiligi köpräk haýsy türkmen edebiyatşynas alymynyň ylmy işlerinde ýörite gürrüň edilýär?
  - A) *Abdyrahman Mülkamanow*
  - B) *Baýmuhammet Garryýew*
  - C) *Nurmyrat Saryhanow*
  - D) *Aman Kekilow*
2. Diýmek, şeýlelikde, hakykatdan-da modal sözlere nähili modal sözler diýilýär?
  - A) *Güýçlendirmegi we nygtamagy aňladýan*
  - B) *Inkärlik aňladýan*
  - C) *Ikuçlulygy aňladýan*
  - D) *Jemlemegi aňladýan*
3. “*Türki dilleriň sintaksisiniň göwherleriniň kitaby*” diýen eseriň awtory kim?
  - A) *Ýusup Balasagunly* B) *Ýunus Emre*
  - C) *Mahmyt Kaşgarly* D) *Ahmet Ýasawy*
4. Eýerme baglanyşykda esasy söz nämäni talap edýändigini anyklaň.
  - A) *Sanda we ýöňkemedede, belli bir şekilde gelmegini*
  - B) *Garaşly sözün belli bir şekilde gelmegini*
  - C) *Söz üýtgediji goşulmasyz, kömekçi sözsüz, tertip taýyndan baglanyşykly gelmegini*
  - D) *Garaşly sözün söz üýtgediji kategoriýalarda gelmegini*
5. *Diýmek, şeýlelikde* bular nähili modal sözler bolup hasaplanýar?
  - A) *Ses we şekil aňladýan*
  - B) *Çak etmegi aňladýan*
  - C) *Tassyklamagy aňladýan*
  - D) *Jemlemegi aňladýan*
6. Eýerjeňli goşma sözlemlerdäki eýerjeň sözlemler sözlemede nähili gelýärler?
  - A) *Esasan baş sözlemin öňündäki, ortasynda seýrek ýagdaýda ondan yzda gelýärler*
  - B) *Esasan baş sözlemede gelmeýärler*
  - C) *Esasan baş sözlemin ortasynda seýrek ýagdaýda gelýärler*
  - D) *Esasan baş sözlemin tutuşlygyna ortasynda gelýärler*
7. Çagalar üçin döredilen “*Çekişmän bekişmez*”, “*Yhlasa-Myrat*”, “*Batyr*” ýaly eserler haýsy ýazyjynyň galamyna degişli?
  - A) *K.Taňrygulyýew* B) *N.Saryhanow*
  - C) *H.Ysmaýylow* D) *B.Kerbabaýew*
8. “*Üç sany ýaş ynsan baş gahrymanym, Olara bagş etdim men bu dessanym*” diýip başlanýan eseriň adyny belläň.
  - A) “*Aýlar*” B) “*Nejep oglan*” C) “*Perman*”
  - D) “*Söýgi*”
9. Halk döredijiliginiň nähili görnüşleri bar?
  - A) *epos, dessan, erteki, läle, hüwdi we ş.m*
  - B) *tragediýa, komediýa, ballada, oda we ş.m*
  - C) *roman, läle, hekaýa, drama we ş.m.*
  - D) *goşgy, roman, läle, powest we ş.m*
10. Grek sözi bolan “drama” nähili manyny berýär?
  - A) *oturmak* B) *gürlemek* C) *hereket*
  - D) *ýazmak*
11. Söz düzümini hasyl edýän sözler näçe bölekden ybarat bolýar?
  - A) *üç bölekden*
  - B) *iki bölekden*
  - C) *dört bölekden*
  - D) *bir bölekden*
12. Seýdi edebiyat meýdanynda nähili şahyr hökmünde tanalan?
  - A) *Satirik şahyr* B) *Ýumorist şahyr*
  - C) *Serkerde şahyr* D) *Bagşy şahyr*
13. Magtymguly Pyragy haýsy klassyk şahyryň daýysy hökmünde tanalan?
  - A) *Mollamurt* B) *Mollanepes* C) *Zelili*
  - D) *Seýdi*
14. *Şady-horram dal-daragtlar.*
Şu sözlemede aşagy çyzylan sözleriň nähili sözlerdigini tapyň.
  - A) *antonim* B) *omonim* C) *omafon*
  - D) *sinonim*
15. Zelili näçenji asyr türkmen klassyky edebiyatynyň görnükli wekilleriniň biri bolup hasaplanýar?
  - A) *XX asyr* B) *XIX asyr* C) *XVI asyr*
  - D) *XVII asyr*

16. Otnostel sypatlar diýip nämä aýdylýar?
- A) *Predmetiň baglanýan sözünü*
 B) *Predmetiň sypatyny we gurluşyny*
 C) *Predmetiň bir zada bolan gatnaşygyny*
 D) *Predmetiň hilini*
17. Häzirki zaman türkmen diliniň punktuasiýasy haçan resmileşdirilendigini belläň.
- A) *birinji lingwistik gurultaýda*
 B) *ikinji lingwistik gurultaýda*
 C) *lingwistik gurultaýda tassyklanman galdy*
 D) *üçünji lingwistik gurultaýda*
18. Abaý Kunanbaýew haýsy halkyň beýik şahyry hasaplanýar?
- A) *Gazak halkynyň* B) *Gyrgyz halkynyň*
 C) *Garagalpak halkynyň* D) *Täjik halkynyň*
19. Men kitaphanadan geldim. Şu aşagy çyzylan söz haýsy düşümde gelipdir?
- A) *ýeňiş*
 B) *wagt-orun*
 C) *çykyş*
 D) *eýelik*
20. *Meniň okasym gelýär.*
 Şu eýesiz sözlemde sözlemiň habary nähili ýasalypdyr?
- A) *Gelmek işliginiň öňünden -asy goşulmasyny kabul edip, birinji ýöňkemedede gelipdir*
 B) *Gelmek işliginiň öňünden oka buýruk işligi getirilip, düşümde gelipdir*
 C) *Gelmek işliginine -ýär goşulmasyny kabul edip, düşümde gelipdir*
 D) *Bu sözlemde okasym gelýär ikisi hem işlik hasaplanyp, işlige -ýär goşulmasy goşulypdyr*
21. Birinji bogunda dodak çekimlilerden (o, ö, u, ü) biri gelen iki we köp bogunly sözleriň ikinji bogundaky gysga aýdylýan dar çekimliler nähili ýazylyar?
- A) *dodaklandyrylman*
 B) *goşulyp ýazylyar*
 C) *düşürilip ýazylyar*
 D) *dodaklandyrylyp*
22. Bulgar, oguz, gypçak garluk türki dilleriň haýsy sahasyna girýär?
- A) *Gündogar hun*
 B) *Günbatar hun*
 C) *Demirgazyk hun*
 D) *Günorta hun*
23. Haýsy çalyşma şol durkunda düşüm goşulmalaryny kabul etmeýär, ýagny, ýöňkeme goşulmalaryny kabul edenden soň, düşüm bilen üýtgeýär?
- A) *at çalyşmasy*
 B) *nämälim çalyşmasy*
 C) *ýokluk çalyşmasy*
 D) *görkezme çalyşmasy*
24. Durmuşyň, ýazyjynyň ünsüni özüne çekýän taraplary, hadysalary, wakalary, predmetler çeper eseriň nämesi hasaplanýar?
- A) *Çeper eseriň sýujeti*
 B) *Çeper eseriň ideýasy*
 C) *Çeper eseriň wezipesi*
 D) *Çeper eseriň temasy*
25. Soňlary **-ýyş, -ýiş** bilen gutaran sözlere çekimli ses bilen başlanýan goşulmalar goşulanda nähili ýazylyarlar?
- A) *-ýyş, -ýiş goşulmasyndand ş sesi düşürilip*
 B) *-ýyş, -ýiş goşulmasyndand ý sesi düşürilip*
 C) *-ýyş, -ýiş goşulmasyndand y, i sesleri düşürilmäni ýazylmaly*
 D) *-ýyş, -ýiş goşulmasyndand y, i sesleri düşürilip*
26. Eýäniň barlygy duýulýan, emma habaryň belli birini ýa bir zady görkezmeýänligi sebäpli, eýäniň kim ýa nämedigini açyk bilinmeýän sözleme nähili sözlem diýilýär?
- A) *doly däl* B) *doly* C) *eýesi näbelli*
 D) *eýeli*
27. “*Otuz iki tohum kyssasy*” eseriniň awtory haýsy hatarda dogry görkezilen?
- A) *Adylla Şabende bolup hasaplanýar*
 B) *Mahmyt Gaýyby bolup hasaplanýar*
 C) *Annagylyç Mätäji bolup hasaplanýar*
 D) *Nurmuhammet Andalyp*

28. *Esasan hem çagalaryň dilini ýençmäge, olaryň çylşyrymly sözleri dogry aýdyp bilmek endiklerini kämilleşdirmäge kömek edýär.*
Bu kesgitlemäniň jogaby haýsy hatarda dogry belenen.
- A) atalar sözi   B) läleler   C) matallar
D) ýaňylytmaçlar

29. “Bedirkent”, “Doganlar” romanlary kimiň galamyna degişli?
A) Gurbannazar Ezizow   B) Beki Seytäkow
C) Aman Kekilow   D) Gara Seyitliýew
30. Orfoepik sözlükde nämeler görkezilýär?
A) Sözleriň dogry ýazylyşy
B) Sözleriň umumy halk aýratynlygy
C) Sözleriň dürs aýdylyşy
D) Sözleriň fonetik aýratynlygy